

Ultieme stedentrips

Inspiratie uit de
beste steden van de wereld

Spectrum

Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Houten

01 Een boeddhistische monnik veegt de vloer
van de Rode Kapel van het 16de-eeuwse Wat
Xieng Thongcomplex in Luang Prabang

Inhoud

Abu Dhabi	024	Dubai	124	Los Angeles	224	San Juan	324
Addis Abeba	026	Dublin	126	Luang Prabang	226	San Salvador	326
Alexandrië	028	Dubrovnik	128	Luxemburg (stad)	228	San Sebastián	328
Amman	030	Dunedin	130	Macau	230	Santa Fe	330
Amsterdam	032	Edinburgh	132	Madang	232	Santiago	332
Anchorage	034	Esfahan	134	Madrid	234	Santo Domingo	334
Antigua	036	Fez	136	Malé	236	São Paulo	336
Arequipa	038	Florence	138	Manchester	238	Sarajevo	338
Asheville	040	Galway	140	Maputo	240	Savannah	340
Asjchabad	042	George Town	142	Marrakech	242	Seattle	342
Asmara	044	Glasgow	144	Mekka	244	Seoul	344
Athene	046	Gondar	146	Melbourne	246	Sevilla	346
Austin	048	Granada	148	Mendoza	248	Shanghai	348
Bakoe	050	Hamburg	150	Mexico-Stad	250	Siena	350
Bangkok	052	Hangzhou	152	Miami	252	Sighișoara	352
Barcelona	054	Hanoi	154	Milaan	254	Singapore	354
Beijing	056	Havana	156	Monaco	256	Sofia	356
Beiroet	058	Heidelberg	158	Montevideo	258	Split	358
Belfast	060	Helsinki	160	Montréal	260	St.-Petersburg	360
Belgrado	062	Hiroshima	162	Moskou	262	Stockholm	362
Belize City	064	Ho Chi Minhstad	164	Mumbai	264	Swakopmund	364
Bengaluru	066	Hobart	166	München	266	Sydney	366
Berlijn	068	Hoi An	168	Muscat	268	Taipei	368
Bern	070	Hong Kong	170	Nairobi	270	Tallinn	370
Bogotá	072	Istanbul	172	Napels	272	Tbilisi	372
Bordeaux	074	Jaipur	174	Nara	274	Teheran	374
Bratislava	076	Jeruzalem	176	Nashville	276	Tel Aviv	376
Brussel	078	Johannesburg	178	New Orleans	278	Thimphu	378
București (Boekarest)	080	Kagoshima	180	New York	280	Tirana	380
Budapest	082	Kairouan	182	Nicosia	282	Tokyo	382
Buenos Aires	084	Kampala	184	Nuuk	284	Toronto	384
Bukhara	086	Kandy	186	Oaxaca	286	Ulaanbaatar	386
Cairns	088	Kathmandu	188	Ohrid	288	Ushuaia	388
Caïro	090	Kigali	190	Oslo	290	Valletta	390
Cape Town (Kaapstad)	092	Kolkata	192	Oxford	292	Valparaiso	392
Cardiff	094	Kotor	194	Panama-Stad	294	Vancouver	394
Cartagena	096	Krakau	196	Parijs	296	Varanasi	396
Cayenne	098	Kuala Lumpur	198	Phnom Penh	298	Venetië	398
Charleston	100	Kyiv (Kiëv)	200	Praag	300	Vienna (Wenen)	400
Chiang Mai	102	Kyoto	202	Pyongyang	302	Vilnius	402
Chicago	104	La Paz	204	Québec	304	Warschau	404
Christchurch	106	Lahore	206	Quito	306	Washington DC	406
Christiansted	108	Las Vegas	208	Reykjavik	308	Wellington	408
Copenhagen (Kopenhagen)	110	Leipzig	210	Riga	310	Willemstad	410
Cork	112	Lhasa	212	Rio de Janeiro	312	Windhoek	412
Cuzco	114	Lima	214	Rome	314	Yangon	414
Dakar	116	Lissabon	216	Saint-Denis	316	Yerevan	416
Dar es Salaam	118	Livingstone	218	Salvador da Bahia	318	Yogyakarta	418
Delhi	120	Ljubljana	220	San Cristóbal	320	York	420
Dhaka	122	Londen	222	San Francisco	322	Zanzibar	422

Inleiding

Als je naar een stad kijkt, is het of je de hoop, verlangens en trots leest van iedereen die eraan gebouwd heeft. – Hugh Newell Jacobsen

Ultieme stedentrips is een viering. Van de fysieke vorm van steen, glas, staal en hout van deze opmerkelijke, spirituele, culturele, politieke en technologische bastions. Van de mensen die hun energie, getransformeerd tot muziek, kunst en cultuur, over de stad uitstorten. En van de talrijke bezienswaardigheden, geuren, geluiden en andere verleidingen die de stad te bieden heeft. Door de grootsheid van steden uit alle windstreken te vieren, verbazen we ons over de bijdrage die ze hebben geleverd aan de collectieve rijkdom die de mensheid in de loop van ruim zes millennia vergaarde.

Laten we eerst kijken naar de evolutie van de steden – hun wortels in de eerste beschavingen, de kenmerken die we met de prachtige steden van nu associëren, en de richtingen die ze mogelijk in de toekomst inslaan. Volgens de VN woonde in 2014 ruim de helft van de wereldbevolking in de stad; in de jaren 1950 was dat nog een derde. Er wordt voorspeld dat dit aantal rond 2050 tot twee derde zal uitgroeien. Onze voorouders konden niet bevroeden hoezeer steden de wereld waarin we nu leven zouden veranderen.

Verleden

Het verhaal van de stedelijke evolutie is het verhaal van de beschaving. Het verleden openbaart zich in kasteelmuren, paleizen en religieuze bouwwerken die bewaard bleven, bij toeval, eeuwenlang, en die ons heden sterk beïnvloeden. Een goed voorbeeld is Cuzco in Peru. De sterkste stadsmuren zijn gebouwd door de Inca's, die de monolieten met de hand uithakten en zo nauwkeurig opstapelden, zonder cement, dat het onmogelijk is er een vel papier tussen te schuiven. De machtige stenen doen tot op de dag van vandaag dienst als plaveisel en fundering van moderne gebouwen.

Maar de komst van nederzettingen waar veel mensen – ooit jager-verzamelaars – een vaste verblijfplaats vonden, luidde ook de tijd van het interlokale verkeer in. Eerst verplaatste men zich voor de handel (zoals ook nu nog), oorlog of bedevaart, maar uiteindelijk werden steden ook het einddoel van pleziertochtsjes. Hoteliers bestonden in een ver verleden al.

Soemerische steden

Archeologische vondsten duiden erop dat de oudste steden aan de Eufraat en Tigris in Mesopotamië (het huidige Irak) lagen. De Soemerische hoofdstad Uruk ontwikkelde zich aan vruchtbare kustwateren met irrigatiekanalen die eeuwen eerder waren gegraven. Dankzij deze met water uit de Eufraat gevulde kanalen konden de Soemeriërs landbouw bedrijven, die voldoende voedsel leverde voor de arbeiders, waarschijnlijk slaven, die 's werelds eerste steden bouwden. De oudste was Uruk, beroemd om zijn machtige vestingmuren, weelderige tuinen en ontwikkeling van zijn heersende elite, onder wie god-koning Gilgamesj, de hoofdpersoon van het Gilgamesj-epos, 's werelds oudste heldendicht, dat nog altijd in druk verschijnt.

Bij opgravingen op het terrein (45 ha) waar de stad lag, werden verbluffende objecten aangetroffen, zoals een spijkerschrifttablet met misschien wel de nauwkeurigste beschrijving van de in de Bijbel vermelde Toren van Babel. Na ruim vijf millennia is de erfenis van de Soemerische cultuur nog altijd sterk aanwezig. De Soemeriërs waren niet alleen de uitvinders van het wiel en het schrift (de eerste teksten in Soemerisch spijkerschrift dateren van rond 3500 v.C.), maar ook van het sexagesimale (zestigallige) stelsel, dat nog altijd wordt gebruikt voor de tijdsaanduiding.

Rome – smeltkroes van de oudheid

De Siciliaanse schrijver Vincenzo Salerno beweerde dat de maatschappij in het oude Rome de blauwdruk voor de westerse beschaving was. De Romeinen schonken ons het alfabet (met uitzondering van de u en de w), en veel in het Nederlands gebruikte woorden zijn afkomstig uit het Latijn. Ook gaven ze ons de maankalender van twaalf maanden, de ruïnes van antieke bouwwerken, rechte wegen, een regeringsstelsel, literatuur, openbare toiletten en eindeloos veel materiaal voor shakespeareaanse toneelstukken

en zelfs films. Het hart van het machtige rijk was de keizerlijke hoofdstad, de thuisbasis van de senaat en generaties megalomane keizers. De vroegere glorie van het oude Rome vindt nog altijd zijn weerslag in de moderne stad, met name in de ruïnes van het Forum, Pantheon en Colosseum.

Toch waren de Romeinen niet het eerste beschaafde volk en ze ontwikkelden zich ook niet in een vacuüm. Ze maakten zich snel vertrouwd met de vaardigheden, kennis, literaire conventies en zelfs goden van naburige of oudere beschavingen – een proces dat werd bespoedigd door veroveringen – vooral de Griekse en Egyptische, met Athene en Alexandrië als middelpunt. Dit waren al smeltkroezen van ideeën, etnische groepen en culturen.

'Alexandrië' de Grote

In 332 v.C. versloeg Alexander de Grote de Perzen. Hij veroverde Egypte voor de Grieken. Toen hij een jaar later tot farao was gekroond, gaf hij opdracht voor de aanleg van een versterkte haven, die hij in een vlaag van zelfzucht Alexandrië noemde. De stad moest in plaats van Memphis de hoofdstad van het oude Egypte en Alexanders enorme rijk worden, maar de heerser stierf tijdens de verovering van Babylon aan koorts.

In de oudheid was de Egyptische hoofdstad vermaard om zijn prachtige papyrus, uitstekende medicijnen, parfum, sieraden en goudwerk. De stad was, en is, legendarisch om zijn vuurtoren Pharos, een van de zeven wereldwonderen van de antieke wereld, en om zijn onder Ptolemaeus III ingerichte bibliotheek. Minder dan vijf eeuwen na de troonsbestijging van Ptolemaeus I Soter stond in Alexandrië geen steen meer overeind. De stad was verwoest door aanvallen van Caesar, kleingeestige christelijke rebellen, aardbevingen en overstromingen. In de huidige Egyptische stad Alexandrië is bijna geen spoor van dit roemruchte verleden terug te vinden. Maar door het geavanceerde stelsel van handel en communicatie bleef sommige kennis uit de bibliotheek bewaard. De grote heersers van weleer maakten handig gebruik van de succesvolle trucs en strategieën van hun tijdgenoten om ervoor te zorgen dat millennia oude beschavingen werden overgeleverd.

Verdwenen steden – van Atlantis tot Groot-Zimbabwe

Verloren steden spraken duizenden jaren lang tot onze verbeelding. Zelfs Plato (427–347 v.C.) vroeg zich af hoe een hoogontwikkelde beschaving op mysterieuze wijze kon verdwijnen. De legende van Atlantis is terug te voeren op deze bron: *Op het eiland Atlantis lag een groot, prachtig rijk dat over dit en andere eilanden heerste, en over delen van het continent [...] Maar er deden zich aardbevingen en overstromingen voor, en binnen één ongelukkige dag en nacht [...] verdween het eiland Atlantis [...] in de diepten van de zee.*

Er zijn nog altijd mensen op zoek naar het utopische rijk uit de oudheid en in de loop der jaren werden in de wereldzeeën diverse mogelijke Atlantissen aangetroffen. Niemand weet of de legendarische stad werkelijk heeft bestaan, maar vreemde bouwwerken die rond het Japanse eiland Yonaguni werden gevonden, bleken door mensenhand geschapen. Het aantal is te klein om het bestaan van een complete stad te garanderen, maar de circa 10.000 jaar oude ruïnes stellen iedereen die de chronologie van oude beschavingen in kaart wil brengen voor een nieuw raadsel.

Iedere archeologische vondst is een nieuw puzzelstuk dat angst, vooroordelen en vreugde oproept, zoals Groot-Zimbabwe in Afrika. De resten van machtige gewelfde muren – zonder cement – werden eind 19de eeuw door Europeanen ontdekt. De door de Britse imperialist Cecil Rhodes (een be-rucht racist) gefinancierde amateurarcheoloog J. Theodore Bent concludeerde, ondanks bewijzen dat de muren door oorspronkelijke bewoners waren gebouwd, dat ze door de Feniciërs of de Egyptenaren waren opgetrokken.

Het onvermogen van oude beschavingen om de geboekte successen van hun voorgangers te waarderen, deed het aantal verdwenen steden wereldwijd toenemen. Werelderfgoed Machu Picchu was ooit de spirituele hoofdstad van de door de Spanjaarden uitgeroeide Inca's. Zonder de kennis van de Inca's kan de betekenis van de verloren stad nooit met zekerheid worden vastgesteld. Maar dat maakt Machu Picchu juist zo aantrekkelijk.

01 Het Colosseum geeft een fascinerend beeld van de macht van het oude Rome

01 Manhattans High Line Park is gebouwd op een van de oude verhoogde spoorlijnen van New York

Heden

Tijdens de 19de-eeuwse Europese grand tour voltooiden jonge aristocraten hun opleiding met een rondreis waarop ze de geschiedenis en kunst van de mooiste steden bestudeerden. Reizen was tijdrovend, ingewikkeld en kostbaar, dus was dit privilege voorbehouden aan de elite. Dankzij de moderne vervoersmogelijkheden duurt een reis tussen steden nu geen dagen meer, maar slechts een paar uur. Stedentrips zijn populairder dan ooit en worden vooral gemaakt voor de verkenning van andere culturen, ontsnapping aan de dagelijkse sleur en bevrediging van de drang naar avontuur. Reizen heeft een grote invloed op ons leven: het draagt bij aan ons sociaal bewustzijn en heeft een positieve impact op onze doelstellingen en waarden.

Storm op komst

In 2004 was een natuurramp, die ook Alexandrië en Atlantis had kunnen verwoesten, in de hele wereld op televisie te volgen. De vernietigende tsunami in december van dat jaar veroorzaakte grote schade in kustgebieden van twaalf landen en eiste honderdduizenden mensenlevens. Er volgden andere grote natuurrampen, zoals de orkanen Katrina en Rita in 2005, de catastrofale aardbevingen in Sichuan (2008), Haïti (2010) en Japan (2011) en de cycloon Nargis in 2008 – alle even vernietigend.

Toen Katrina New Orleans bereikte, bleek dat zelfs goed beveiligde steden veiligheidsmaatregelen niet uit het oog mogen verliezen. De historische stad verloor veel unieke oude gebouwen, werd overstroomd door zwaar vervuild water, en veel inwoners ondervonden lichamelijke en psychische schade. Bij de wederopbouw werden nieuwe, sterk verbeterde stormvloedkeringen opgeworpen, hoewel de *New York Times* in 2015 berichtte dat in de hele stad 'oude fouten hardnekkig blijken'. Als New Orleans nog altijd hulp kan gebruiken bij het maken van de juiste keuzes voor de toekomst, doet het er goed aan het voorbeeld te volgen van 's werelds leefbaarste stad van de afgelopen zeven jaar: Melbourne.

Levensstandaard

Begin jaren 1990 vroeg de gemeenteraad van Melbourne de Deense stadsplanner Jan Gehl een evaluatie van de Australische stad te maken en een plan op te stellen om de stad leefbaarder te maken. De stad wilde een aantal van de voorzieningen waarom Kopenhagen bekendstaat: een vervoerssysteem waarbij de inwoners vaker met de fiets en het openbaar vervoer naar hun werk gaan dan met de auto en een stadshart waarin het prettig wonen is. Iedere bezoeker van Melbourne krijgt de resultaten van Gehls adviezen onder ogen: een bedrijvige cafécultuur en een druk uitgaansleven, een niet door auto's gedomineerd centrum en inwoners die van de stad houden, die tegenwoordig tot de aantrekkelijkste ter wereld behoort.

Een jaarlijks onderzoek van de Britse Economist Intelligence Unit beschrijft de leefomstandigheden in 140 steden wereldwijd, waarbij de leefbaarheid wordt vastgesteld op basis van dertig factoren, zoals veiligheid, gezondheidszorg, onderwijs, infrastructuur (vervoer, communicatie, water en sanitaire voorzieningen), milieu (groengebieden en schone lucht), betaalbare huisvesting en werkgelegenheid. Volgens het onderzoek van 2017 kreeg Melbourne opnieuw de hoogste notering en haalden twee andere Australische steden (Adelaide en Perth) de top 10. Ook in Canada liggen uiterst leefbare steden, met Vancouver, Toronto en Calgary op respectievelijk de derde, vierde en gedeelde vijfde plaats. Auckland in Nieuw-Zeeland kwam op nummer acht en de overige steden in de top 10 waren Europees: Wenen, Helsinki en Hamburg.

De kunst van het wandelen

Steden nodigen uit tot wandelen, zonder kaart, maar met de vrijheid om in een vreemde, nieuwe wereld de weg kwijt te raken. Of je nu een ontspannen ommetje door de brede, met kinderkopjes geplaveide straten van Antigua maakt, je door een hond met reebruine ogen doelloos door het drukke

Bangkok laat leiden of in het stadspark High Line Park in New York door een woud van wolkenkrabbers wandelt: de benenwagen is een van de beste vervoermiddelen om een stad te verkennen.

Het prettigste van wandelen is dat je zelf de touwtjes in handen hebt. Als je iets interessants tegenkomt, stop je om het te bekijken en neem je de tijd om de belevenis tot je te laten doordringen. Vaak zijn in de oudste steden de mooiste wandelingen te maken. Misschien omdat ze gebouwd zijn voor wandelaars, in een tijd waarin de auto nog niet bestond en paard-en-wagen aan een kleine elite was voorbehouden. Ook kleine steden zijn uitstekend te voet te verkennen: je leert de weg snel kennen en raakt direct vertrouwd met de menselijke schaal.

Wandelen maakt het mogelijk te mediteren en de sfeer van een locatie te proeven, vooral op gewijde plaatsen. Zo kan een wandeling langs de gedecoreerde muren in het Indiase Varanasi, te midden van alle drukte, talloze tempels en schitterende gebouwen, een dromerige ervaring zijn. In Mekka, alleen te voet bereikbaar, wordt een gevoel van vernieuwing en verjonging opgeroepen als je samen met ruim twee miljoen islamitische pelgrims door de mensenstroom van de Hadj begeeft.

Smaakpapillen op reis

Een stedentrip is niet veel waard als je de favoriete gerechten van de locals niet hebt geproefd. De kwaliteit van de restaurants in een stad zegt veel over de inwoners – het belang van hun tradities en hun openheid voor nieuwe ideeën. Veel steden in dit boek claimen een plaats boven aan de epicurische voedselketen. New York, Parijs, Londen, Toronto, Melbourne en Montréal doen dat terecht, evenals San Francisco. Sommige steden zijn gezegend met mooi weer, andere met fraaie stranden, maar San Francisco met beide (dat wil zeggen meestal), én met een geweldige keuken.

Wie de gerechten van een stad wil proeven, krijgt niet altijd het allerbeste voorgeschoteld. In iedere stad hebben buurtbewoners hun persoonlijke favorieten, die vaak lijnrecht tegenover de culinaire hoogstandjes van gastronomische tovenaars in toprestaurants staan. Soms moet je de lokale geheimen ontrafelen en iets anders proeven dan je thuis gewend bent.

Een feest van diversiteit

Sydney onderscheidt zich met Mardi Gras en Rio met het carnaval van het plattelandsdorp waar iedereen elkaar kent. In de stad krijgt iedere nieuwe bewoner de kans zichzelf te zijn. Een woonplaats met miljoenen anderen delen kan zeer bevrijdend zijn. Anonimiteit geeft vrijheid en biedt mogelijkheden tot zelfontplooiing.

Steden werken al sinds jaar en dag als een magneet op mensen die een nieuwe start willen maken of de vaak in dorpen en landelijke gebieden heersende vooroordelen en intolerantie willen ontvluchten. In de middeleeuwen trachtten veel boeren – net als dieven en vagebonden – aan de aandacht van despotische landheren te ontsnappen door naar de stad te vluchten. Vandaar de oude uitdrukking 'stadslucht maakt vrij'. Steden zijn bolwerken van migratie, vanuit landelijke gebieden en het buitenland. De relatieve rust en stabiliteit die in duizenden steden wereldwijd wordt ervaren door bewoners van verschillende etniciteit, seksuele geaardheid, culturele achtergrond en politieke voorkeur is een geweldige reclame voor urbanisatie.

Tot het ochtendgloren

Hoeveel natuurlijke, culturele of culinaire charme een stad ook heeft, vaak is de kwaliteit van het nachtleven doorslaggevend. Wie overdag van de pareltjes van een stad heeft genoten, wil natuurlijk ook weten wat er tussen zonsondergang en zonsopkomst gebeurt, gewoon om te kijken of je niks hebt overgeslagen. Steden waarvan je het niet direct verwacht, kennen soms een fantastisch uitgaansleven. Bijvoorbeeld Belgrado: langs de Donau liggen tientallen *splavovi* (drijvende nachtclubs) met funky Balkanmuziek. Een stad als New York schept hoge verwachtingen – en die worden waargemaakt. Het hart van 's werelds extravagantste stad klopt 24 uur per dag.

Kaart 1: DE WERELD

Zie kaart 2: VS EN CANADA

Zie kaart 3: CENTRAAL-AMERIKA

NOORDELIJKE IJSZEE

NOORDELIJKE IJSZEE

NOORSE ZEE
 NOORWEGEN
 ZWEDEN
 FINLAND
 Oostzee
 ESTLAND
 LETLAND
 LITOUWEN
 NOORD-ZEE
 DENEMARKE
 POLEN
 WIT-RUSLAND
 DUITSLAND
 TSECHIË
 OOKRAÏNE
 ANKRIJK
 OOSTENRIJK
 SLOWAKIJE
 HONGARIJE
 ROEMENIË
 SERVIË
 BULGARIJE
 ITALIË
 GRIEKENLAND
 TURKIJE
 SYRIË
 Middel-Oostse Zee
 MALTA
 TUNESIË

Zie kaart 4: EUROPA

ALGERIA
 LIBIË
 EGYPTE
 SAOEDI-ARABIË
 IRAK
 IRAN
 TURKMENISTAN
 TADZJIKISTAN
 KIRGIZIË
 OZBEKISTAN
 AFGHANISTAN
 PAKISTAN
 VAE
 OMAN
 Arabische zee
 GOLF VAN ADEN
 SOEDAN
 ERITREA
 JEMEN
 ASMA
 GONDAR
 ETHIOPIË
 SOMALIË
 SOMALIË
 DJIBOUTI
 Somaliland
 Puntland
 NIGER
 TSJAAD
 NIGERIA
 KAMEROEN
 CENTRAAL-AFRIKAANSE REPUBLIEK
 ZUID-SOEDAN
 CONGO-KINSHASA (ZAIRE)
 OEGANDA
 KENIA
 KAMPALA
 KIGALI
 NAIROBI
 TANZANIA
 ZANZIBAR
 DAR ES SALAAM
 ANGOLA
 MALAWI
 ZAMBIA
 NAMIBIA
 BOTSWANA
 ZIMBABWE
 SWAKOPMUND
 WINDHOEK
 JOHANNESBURG
 MAPUTO
 LESOTHO
 SWAZILAND
 ZUID-AFRIKA
 CAPE TOWN
 MOZAMBIQUE
 STRAAT MOZAMBIQUE
 MADAGASKAR
 MAURITIUS
 MAYOTTE (FRANKRIJK)
 REUNION (FRANKRIJK)

Zie kaart 5: MIDDEN-OOSTEN

Zie kaart 6: AZIË

01

PROFIEL

NAAM: Stadtkreis Heidelberg
GEBOORTE: 765, toen kolonisten het gebied bereikten
LAND & KAART: Duitsland (4, L10)
HOOGTE: 110 m
OMVANG: 109 km²
INWONERS: 156.267

De oudste universiteitsstad van Duitsland heeft een dromerige charme en een mooi barok oud centrum. Hij wordt doorkruist door de Neckar en van boven bewaakt door een romantisch kasteel. Onder meer vanwege de rijke literaire historie heeft de Unesco de stad in 2014 uitgeroepen tot 'Stad van de Literatuur'

STRUCTUUR

Het belangrijkste geografische kenmerk van Heidelberg is de Neckar, die wordt overspannen door de veel gefotografeerde stenen boogbrug Alte Brücke en de moderne Theodor-Heuss-Brücke. Ten zuiden van de rivier ligt de verleidelijke *Altstadt* (oude stad), waar de 1600 m lange, verkeersvrije Hauptstrasse van de Bismarckplatz (het oude stadscentrum) via de Marktplatz naar de Karlstor loopt. Boven de oude stad staat op een heuvel in het zuidoosten het sprookjesachtige Schloss Heidelberg. Het openbaar vervoer bestaat uit bussen en trams.

DE MENSEN

Heidelberg is een studentenstad. Een op de vijf inwoners staat ingeschreven bij de befaamde universiteit, onder wie 18% internationale studenten. Ruim 30.000 Heidelbergers hebben niet de Duitse nationaliteit. De stad wordt jaarlijks bezocht door bijna 12 miljoen dagjesmensen en gasten die langer blijven, met name uit de VS, Japan, China, het VK en andere Europese landen. Heidelberg is een van de grootste centra in Duitsland voor hogere studies, dus dat de bewoners grotendeels goed opgeleid en cultureel ontwikkeld zijn, is niet heel verrassend.

BESTE BEZOEKTijd

Het is het hele jaar door druk in Heidelberg, maar de meeste reizigers komen tussen mei en september, als er de meeste kans is op zonnig en warm weer. In december zorgen de oude gebouwen

en pleinen van de *Altstadt* voor een betoverende sfeer tijdens de kerstmarkt.

EEN PERFECTE DAG

Neem de kabelbaan naar het kasteel en bewonder de stad van grote hoogte. Daal vervolgens weer af naar de oude stad, steek de Alte Brücke over en geniet nu vanaf het 2,5 km lange wandelpad de Philosophenweg op de noordoever van de rivier van het uitzicht op het kasteel, de brug en de oude stad. Neem een boek en een bier-tje mee en neem de prachtige omgeving in je op. Het is hier op zijn mooist tijdens zonsondergang.

STERKE PUNTEN

- De Neckar
- Het Schloss
- Ruprecht-Karl-Universität (Universiteit van Heidelberg)
- De Alte Brücke
- De Heilige Geestkerk

Heidelberg

// Duitsland

02

03

04

- Architectonische eenheid (door de volledige herbouw in de 18de eeuw nadat Franse troepen van Lodewijk XIV de stad hadden verwoest)
- Het uitzicht vanaf de Philosophenweg
- Drukke studentensfeer
- Volle en gezellige cafés
- Uitstekend bier
- Vriendelijke locals
- Heidelberger Herbst, het grote herfstfestival
- Kerstmarkt
- Vuurwerkfestivals

ZWAKKE PUNTEN

- Dure en moeilijk te krijgen accommodatie
- Saaie moderne stad in het westen (het kan nu eenmaal niet altijd prachtig zijn)
- Tekort aan goedkope restaurants
- Veel winkels sluiten vroeg

GOUDEN MEDAILLE

Voor de intellectuele charme. Heidelberg heeft daarmee een bijzondere aantrekkingskracht.

SCHITTERT IN...

- *Heidelberger Romanze* (1951)
- *The Student Prince* (1954)
- *The Girl on a Motorcycle* (1968)
- *Morris from America* (2016)
- *A Tramp Abroad* van Mark Twain
- *Heidelberg: Sunset* schilderij van William Turner

IMPORT

- 19de-eeuwse romantici als Turner en Goethe
- Mark Twain
- Louis Armstrong
- Toeristen
- Internationale studenten
- Georg Wilhelm Friedrich Hegel
- Joseph von Eichendorff
- Clemens Brentano
- Bettina von Arnim
- Max Weber

EXPORT

- Robert Bunsen en de bunsenbrander
- Goed opgeleide mensen
- Drukwerk
- Acteur Michael Fassbender
- Acteur Ian Harding
- Muzikant Jackson Browne

BEKIJK: de oude magie van het kasteel, een van de mooiste Duitse renaissancekastelen, en kijk als een vorst uit op de stad.

EET: een Studentenkuss (een met chocola omhulde wafel) bij Café Knösel.

DRINK: een heerlijk ambachtelijk biertje bij de Kulturbrauerei.

ACTIEF: volg een Duitse taalles aan de Universiteit van Heidelberg en maak zo deel uit van de academische traditie van de stad.

BELEEF: knallen, flitsen en kleuren tijdens het driejaarlijkse vuurwerk en belichting van het kasteel.

KOOP: een ticket voor een boottocht door het Neckardal met uitzicht op het kasteel.

UITGAAN: treed in de voetsporen van John Wayne, Mark Twain, Marilyn Monroe en andere beroemdheden in het veelgeprezen studentencafé Zum Roten Ochsen.

STADSMYTHE

Heidelberg staat bol van prachtige mythes en legendes. Let voor het kasteel op de beschadigde ijzeren deurklopper op de houten toegangsdeur van de wachttorenen. Het verhaal gaat dat de lokale prins de belofte uitsprak dat diegene die de ring kon doorbitten de nieuwe eigenaar van het kasteel zou worden. Een rondtrekkende vrouw waagde het erop, maar kon er alleen maar een deukje in bijten voor haar laatste tand afbrak.

01 De majestueuze ruïne van het Schloss Heidelberg waakt over de Neckar

02 Hercules neemt een pose aan op de Marktplatz

03 Winkel, eet en drink in de Haspelgasse in het centrum

04 Wijn rechtstreeks uit het vat tijdens de Heidelberger Herbst

PROFIEL

NAAM: Ciudad de México
BIJNAAM: el DF (Distrito Federal); Chilangotlán; la Ciudad de la Esperanza (Stad van Hoop)
GEBOORTE: 1325, als het Azteekse Tenochtitlán, maar door de conquistadors in 1550 herbouwd als de hoofdstad van Nueva España
LAND & KAART: Mexico (3, A3)
HOOGTE: 2240 m
OMVANG: 1499 km²
INWONERS: 8,9 miljoen (stad), 22 miljoen (aggl.)

Mexico-Stad maakt alleen al indruk door zijn grootschaligheid. Het is ook de oudste metropool van Noord-Amerika, en zijn Europese erfgoed, rijke inheemse cultuur en moderne stedelijke energie zijn even opwindend als de fikse omvang.

STRUCTUUR

Mexico-Stad is een uitgestrekt gebied van 350 zeer dichtbevolkte *colonias* (buurten) in een hoge, vlakke vallei. Het stadshart, El Zócalo, en de omliggende buurten – met hun vele musea – en groene vlaktes van de Alameda vormen samen het Centro Histórico. De architectuur varieert sterk, van barok tot vroeg-20ste-eeuws, en van millennial hekwerkwijken tot de sloppenwijken aan de buitenrand. De stad heeft te kampen met vreselijke verkeersopstoppingen, ondanks de metro, vele bussen en trolleybussen en de talloze (beruchte) taxi's.

DE MENSEN

De meeste *capitalinos* of *chilango's*, zoals de inwoners worden genoemd, zijn Spaanstalige mestiezen, vaak ook met een andere

Europese of Afrikaanse oorsprong. Het enorme inwonertal zwelt nog steeds aan door immigranten uit andere delen van het land, vooral het landelijke zuiden.

BESTE BEZOEKTIJD

Het grootste event van het jaar is het Festival de México in maart, als het Centro Histórico het middelpunt is van muziek, theater, dans en culinaire evenementen.

EEN PERFECTE DAG

Brunch laat in Lalos of Lardo of Nicos, maak dan een wandeling rond Mercado San Juan en ga op zoek naar antiek in El Centro. Zet dan koers naar Contramar voor lunch en drankjes, bezoek daarna een paar kunstgaleries in San Miguel Chapultepec, gevolgd door drankjes bij Hanky Panky en live-muziek bij Parker & Lennox.

STERKE PUNTEN

- Museo Nacional de Antropología
- De nieuwe 'Mexicaanse chic' belichaamd door Hotel Carlota en het Las Alcobas Hotel
- Palacio de las Bellas Artes
- Duizenden tacostalletjes
- Art deco in Condesa
- Art nouveau in Colonia Roma
- Casa Azul en Museo Casa Estudio Diego Rivera y Frida Kahlo (dé plekken voor Kahlo-fans)
- De Kerk van Santa Veracruz en de barokke Kerk van San Juan de Dios
- Castillo de Chapultepec
- Nachtleven zonder ophouden
- Hoogste concentratie musea in Latijns-Amerika

ZWAKKE PUNTEN

- Uitgestrektheid
- Vervuiling
- Extreme sociale ongelijkheid

Mexico-Stad

// Mexico

- Bodemdaling
- Betastende handen van mede-metropassagiers in de spits

GOUDEN MEDAILLE

Voor de levendige, prikkelende muurschilderingen van de stad: vooral die van Rivera, Siqueiros en Orozco tonen de geschiedenis en psyche van de stad en het land.

SCHITTERT IN...

- *Los Olvidados* (1950)
- *The Falcon and the Snowman* (1985)
- *Sólo Con Tu Pareja* (1991)
- *Principio y fin* (1993)
- *Y Tu Mama También* (2001)
- *Frida* (2002)
- *Spectre* (2015)
- *De dood van Artemio Cruz* van Carlos Fuentes
- *De wilde detectives* van Roberto Bolaño
- *De ware geschiedenis van de verovering van Nieuw-Spanje* van Bernal Díaz del Castillo

IMPORT

- Leon Trotsky
- André Breton

- Honkbal
- Luis Buñuel
- Stierenvechten
- Tina Modotti
- Amerikaanse fastfoodketens
- Gabriel García Márquez
- *Danzón* (Cubaanse dans)

EXPORT

- Muurschilderingen
- Octavio Paz
- Cement
- Textiel
- Zilver
- *Antojitos* (kleine tortillas met diverse vullingen)
- Musicii Rodrigo y Gabriela
- Hangmatten
- Hugo Sánchez
- Filmregisseurs Alejandro González Iñárritu en Alfonso Cuarón

BEKIJK: de gotische, barokke én neoklassieke Catedral Metropolitana en de Aztec Templo Mayor.

EET: Jorge Vallejo's *nueva cocina mexicana* (nieuwe Mexicaanse keuken) bij Quintonil: traditionele schotels en lokale ingrediënten worden opgetoverd in weelderige

creaties (zoals cactus-ceviche met biet en zeewier).

DRINK: *pulque* (alcoholische drank van agave) in Las Duelistas, een traditionele arbeiders-*cantina* (bar) en mezcal in la Clandestina Mezcaleria.

ACTIEF: ontsnap naar de schaduwwijke waterwegen van het nabijgelegen precolumbiaanse Xochimilco en geniet van de muziek aan boord van een *trajinera* (een soort gondel).

BELEEF: de theatrale choreografie van gemaskerde helden bij *lucha libre* (Mexicaans worstelen) in de Arena México.

KOOP: geborduurde vintage-jurken, schilderijen, zeer kleurig handwerk en kunstnijverheid in de Bazar Sábado in San Angel.

UITGAAN: meng je tussen de hipsters op het terras voor livemuziek in het Centro Cultural de España, ingericht in een herbouwd 16de-eeuws koloniaal pand.

STADSMYTHE

Frida Kahlo (1907-'64) is een van de bekendste schilders van Mexico. Centrale motieven van haar prachtige sensuele werk zijn de pijn en teleurstelling tijdens haar leven. Haar fysieke pijn was het gevolg van vreselijke verwondingen die ze als tiener bij een busongeluk opliep. Haar been en de ruggengraat werden verbrijzeld. Ze lag naakt op de grond – door de enorme klap was haar kleding gescheurd –, bloedde hevig en was bedekt met de goudkleurige poederverf die een medepassagier bij zich had. Ze leek op een figuur uit een gruwelijke santa-sangre (Mexicaanse volksschilderkunst), een beeld dat haar oeuvre later zou achtervolgen.

01 Kunstcentrum Palacio de las Bellas Artes

02 Día de Muertos-parade in de hoofdstad

03 Museo Soumaya Plaza Carso, vol kunst

04 *Lucha libre*-worstelaar en zijn supporters

PROFIEL

NAAM: Venezia (It.)
BIJNAAM: La Serenissima; Koningin van de Adriatische Zee
GEBORTE: 5de en 6de eeuw v.C., toen de eilanden in de lagune tijdens de invasie van de barbaren voor het eerst werden bewoond
LAND & KAART Italië (4, N13)
HOOGTE: 1 m
OMVANG: 458 km²
INWONERS: 59.000 (stad), 264.579 (inclusief het vasteland van Venetië)

Venetië is welhaast van een hallucinatorische schoonheid. De op eilanden in de Adriatische Zee gebouwde stad is uniek: de voormalige hoofdstad van de Republiek Venetië is de thuisbasis van prachtige kunstschaten.

STRUCTUUR

Venetië ligt op meer dan honderd eilanden, verbonden door ruim 400 bruggen en gescheiden door ongeveer 150 kanalen, en is op veel plaatsen benauwd en duister, met talrijke bochtige straatjes en smalle waterwegen. De verbluffende kleuren en levendigheid van de stad komen het best tot hun recht in de vele open ruimtes en langs het wonderschone Canal Grande, het dag en nacht bevaren hoofdkanaal van Venetië. Maar weinig steden zijn zo bevredigend voor wandelaars: een geweldige stad om rond te dwalen. De stad is ook uitstekend te verkennen per *vaporetto* (waterbus). Een trip over het Canal Grande met *vaporetto* 1 is werkelijk onvergetelijk. Een tochtje met een Venetiaanse gondel is toeristisch en duur. De watertaxi is bijna even prijzig en de

kapiteins dragen geen blauw-wit gestreept T-shirt en zingen geen 'O sole mio'.

DE MENSEN

Net als de meeste Italianen beschouwen de Venetianen zich allereerst als inwoners van hun stad; hun land komt op de tweede plaats. De Venetianen zijn dus trots op hun stad, maar het inwonertal daalt snel. Gebrek aan werkgelegenheid buiten de toeristenindustrie heeft ertoe geleid dat veel jongeren naar het vasteland vertrokken en een vergrijzende stad achterlieten. Een andere oorzaak is huisvesting. De nu al hoge huizenprijzen worden opgedreven doordat veel mensen van buiten de stad hier een tweede huis kopen, de inwoners hun huis als vakantiewoning verhuren en het onroerend goed door overstromingen wordt bedreigd. Veel Venetianen die in de toeristenindustrie werken, wonen

op het vasteland en zijn forenzen. Overdag wordt de stad overspoeld door dagjesmensen, maar 's avonds is het stil. Wonen in zo'n populaire toeristenstad is dus een uitdaging, maar veel Venetianen zouden nooit willen verhuizen.

BESTE BEZOEKTIJD

In de herfst is het vaak warm, minder druk en liggen de tarieven lager. In de winter kan het overdag koud zijn, met gezellige avonden. De lente is vochtig, maar een uitstekend seizoen voor een bezoek.

EEN PERFECTE DAG

Maak 's ochtends – voor de drukte – een tochtje over de lagune om de Piazza San Marco te bekijken, stap uit bij een bar voor een *caffè*, dwaal door de achterafstraatjes, bezoek een prachtige kerk, neem de *vaporetto* over het Canal Grande en geniet van een avondmaaltijd met uitstekend zeebanket.

Venetië // Italië

STERKE PUNTEN

- Het unieke karakter van de stad, zijn waterwegen, verbluffende schoonheid en historie
- De Giardini Reali – de groene longen van Venetië achter de Piazza San Marco
- Het strand aan het Lido
- Het jaarlijkse filmfestival, waarop de Venetianen Hollywoodsterren ontmoeten
- De Biënnale van Venetië, een van de mooiste kunstfestivals ter wereld

ZWAKKE PUNTEN

- Drukte
- Stinkende kanalen (vooral wanneer ze uitgebaggerd worden)
- Hoge prijzen

GOUDEN MEDAILLE

Voor het Carnaval van Venetië, een uniek feest dat zowel boeit als vermoeit. Het wordt gevierd in februari of maart, duurt twaalf dagen en is een 24 uur per dag voortdurend feest. Wie geen tijd en geld heeft besteed aan zijn kostuum, kan zich een beetje misplaatst voelen.

SCHITTERT IN...

- *Death in Venice* (1971)
- *Don't Look Now* (1973)
- *Everyone Says I Love You* (1996)
- *The Talented Mr. Ripley* (1999)
- *Casino Royale* (2006)
- *De koopman van Venetië* en *Othello* van Shakespeare

IMPORT

- Toeristen en nog eens toeristen
- Hollywoodsterren (jaarlijks)
- Beroemde kunstenaars (tweejaarlijks)

EXPORT

- Glaswerk uit Murano
- Marco Polo
- Titiaan
- Giacomo Casanova
- Toneelschrijver Carlo Goldoni
- Vivaldi

BEKIJK: 's ochtends vroeg, voor het druk wordt, het magistrale interieur van de Basilica di San Marco.

EET: voortreffelijk zeebanket, maar kies nooit voor het *menu turistico*.

DRINK: de duurste espresso ter wereld op de Piazza San Marco.

ACTIEF: plan je bezoek tijdens het Carnaval of een van de andere grote feesten en evenementen.

BELEEF: een opera in het voorbeeldig herbouwde operahuis La Fenice.

KOOP: voordelig glaswerk uit Murano.

UITGAAN: proef bij Harry's Bar de wereldberoemde Bellini (de typisch Venetiaanse cocktail van champagne en perzik).

01 De Regata Storica (Historische Roeiwedstrijd) op het Canal Grande

02 Het Byzantijnse mozaïek boven het hoofdportaal van de beeldschone Basilica di San Marco

03 Gondeliers met gestreept T-shirt roeien toeristen over de kanalen

04 Een romantische tweepersoonsgondel

STADSMYTHE

De grootste verzakking van de stad vond plaats in de 20ste eeuw, toen rondom de Lagune artesische bronnen werden gegraven om de lokale industrie van water te voorzien. Dit leidde tot verzakking, die sinds het verbod op de bronnen in de jaren 1960 sterk is afgenomen. Niettemin verzakt de stad vermoedelijk nog altijd 2 mm per jaar en er is een constant risico op acqua alta – de hoge waterstand die geregeld door de Adriatische Zee wordt veroorzaakt. Het keer op keer vertraagde MOSE-project, de bouw van een stormvloedkering in de Lagune, wordt in 2018 voltooid.